Підготувала: Поджара Тетяна Аркадіївна
Завідувачка бібліотеки, керівник гуртка Броварського ліцею №11 Броварської міської ради Броварського району Київської області

Тема: Сміливі. Сильні. Незламні! (День Захисників та Захисниць України) 225 років від дня виходу твору І.П. Котляревського «Енеїда». Авторська розробка виховного українознавчого заходу для базової загальної середньої школи (5–9 класи)

Мета (формувати компетентності):	**предметні -** вміння зберігати та захищати національну ідентичність через визначення ціннісних пріоритетів, повагу до своєї історії, традицій, мовні та культурні практики, повторити основні віхи життєвого та творчого шляху української поетеси – І.Котляревського; **загальнокультурні** – формувати вміння співпрацювати в колективі, виявляти повагу в колективі, формувати навики виразного читання, творчих здібностей, навички соціальної поведінки, змістом яких є любов до Вітчизни, повага до історичної пам'яті, до творчої спадщини письменника, до ЗСУ.
Обладнання та програмне забезпечення:	Книжкові виставки «Твори І.Котляревського», «Хоробрі серця», музичний супровід, декорації для інсценізацій, костюми; магнітофон, колонки, реквізит
Складові моделі:	Громадянин, творча особистість
Орієнтир складової:	Громадянська позиція, дивергентне мислення,
Педагогічний інструментарій	Виховний захід з виразним читанням поезій та інсценізаціями творів , виконанням пісень.
Ознаки успішного	Розвиток креативного та творчого мислення, уяви, фантазії. Розвиток творчої активності.

зростання випускника	Реалізація творчих здібностей.
	Перегляд відео із заходу: https://youtu.be/DRWqlKJi1Xo
	Хід заходу
Ведуча 1	Добрий день шановні учні та гості нашого свята
Ведуча 2	Наше свято присвячено видатному дню для нас усіх зараз – Дню захисників та захисниць України
Ведуча 1	Україно моя! Чисті хвилі ланів, Променисті міста, голубінь легкокрила! Україно! Сьогодні звірів-ворогів Ти грудьми вогняними зустріла.
Ведуча 2	Україно, живого труда сторона, Зорі ясні, погожії, тихії води! Україно! Ти в славній борні не одна, В ній з тобою під стягом багряним - народи!
Ведуча 1	Не один ти стрічала погрозний погром, Знаєш тупіт, і стукіт, і грюкіт Батиїв, - Та з пожару щораз лазуровим вінком Виникав твій співучий, могучий твій Київ.
Ведуча 2	Мати ніжна моя! Знай: по бурі тяжкій Перемога засяє дзвінка і погідна. Славен буде в народах священний твій бій, Славен стяг твій і меч твій, свята моя, рідна!
	Пісня «Біля тополі…»
Учень 1	Ці рядки ми присвячуємо усім воїнам, що захищають наше майбутнє
Учень 2	Ти зараз у пеклі — мене захищаєш, Щоб мирним у мене був сон, І те, що молюсь я за тебе — не знаєш, На це не потрібно ікон.

Учень 3 Я просто у небо звертаюсь до Бога,
Щоб він тебе скрізь боронив,
Безпечною всюди була щоб дорога
І стало на все тобі сил.
Щоб ти повернувся вцілілим, благаю,
Молюся за тебе щодня.

Учень 4 Ясним ранком, та днем дощовим,
Я шепочу у синєє небо:
Повертайтесь, будь ласка живими,
Батьківщина і ми чекаєм на вас.

Учень 5 Я дивлюсь на світлини бійців,
Щирі посмішки, втомлені очі,

Учень 2 Сиві скроні та безліч рубців…
А мій розум сприйняти не хоче:

Учень 3 Це не сон, не синдром маячні,
Ця війна не в далекій країні,
Не в Іраку чи десь там в Чечні,
А в вишневій моїй Україні.

Учень 4 Саме зараз її вояки
Схід та південь наш захищають,
Б’ються на смерть мої земляки,
Кров’ю землю святу поливають.

Учень 5 Щоб країна ввійшла в майбуття
Вільна, сильна, без чвар та війни.
Віддають саме цінне - життя,
України найкращі сини!

Ведуча 1 Пом’янемо усіх загиблих хвилиною мовчання.

Хвилина мовчання

Нам не треба війни, не треба -
Ми за спокій і мир на Землі,

Щоб не коршаки в чистому небі,
А космічні пливли кораблі,
Щоб щасливо зростали діти
І не бачили жаху війни,
Щоб зловісний воєнний вітер
Був розвіяний вітром весни.
Вітром правди і сили людської -
Силу ту не здолати в віках -
Нас даремно лякають війною,
Міць народу - в народних руках!
Нам не треба війни, не треба -
Ми за спокій і мир на Землі.

Ведуча 2 Ми вдячні Збройним силам України, що ми можемо навчатися у вільних класах

Пісня «Хто, як не ми…?»

Ведуча 1 Будеш, батьку, панувати,
Поки живуть люди;
Поки сонце з неба сяє,
Тебе не забудуть!

Ведуча 2 У 2023 році вся літературна спільнота відзначає 225 років від першого видання поеми «Енеїда» зачинателя нової української літератури Івана Петровича Котляревського.

Ведуча 1 Саме «Енеїда» Котляревського стала основою створення української літературної мови

Ведуча 2 Котляревському, як і Шевченку, відводять особливе місце в розвитку української літератури. Обидва митці стояли біля її першоджерел.

	І якщо в поезії великого Кобзаря зазвучала душа українського народу, то справжньою енциклопедією українознавства стала поема Котляревського "Енеїда".
Читець	Як день горить, як вітер хилить віти, Як те, що є на світі доля й час, Між нас тобі, поете, жити, Як і між тих, що прийдуть після нас. Пройдуть віки, настане вічне літо, І так, як ми, як з нами це було, Над книжкою твоєї "Енеїди" Нащадок схилить радісне чоло. Як день горить, як вітер хилить віти, Як зорі ті, що світять для очей. Земля все так же буде вдаль летіти Й твоє ім'я сіяти між людей!
Ведуча 1	Ось такими пророчими рядками Володимир Сосюра висловив свою шану засновнику нової української літератури Івану Петровичу Котляревському і його безсмертній «Енеїді», (1798 р.).
Ведуча 2	Поема і нині хвилює, викликає сміх і обурення, і наштовхує на роздуми над життям. Вона вражає своєю соціальною алегорією та образністю.
Ведуча 1	Інсценізація – переробка за твором Котляревського «Енеїда»
Сцена 1	**«Ох, ці уроки!»**
Автор	Учень 9 класу готується до уроків за темою «Іван Котляревський «Енеїда»
Мати (закадровий голос):	Треба все підготувати і лягати рано спати. Головне твоє завдання – вчитись добре і старанно!

Учень/Еней Знов готувати уроки – не можу ступити ні кроку!
За рік ДПА – каже мама, для мене важка ця програма.
Не бачу ні сну, ні обіду, читаю весь день «Енеїду»,
А ще, внесу я поправку, читаю «Наталку Полтавку»!
Хвилинки немає ні граму, зайду краще до Інстаграму.
Вже час оновити світлини, боюсь пропустити новини!

Сцена 2 **«У гості до Котляревського»**

Автор Учень потрапляє у паралельний світ і постає в образі Енея.

Котляревський *Іван Котляревський,сидячи за столом, роздивляється свої книжки. Пише:*
Еней був парубок моторний
І хлопець хоч куди козак,
Удавсь на всеє зле проворний,
Завзятійший од всіх бурлак.
Но греки, як спаливши Трою,
Зробили з неї скирту гною,
Він взявши торбу тягу дав;
Забравши деяких троянців,
Осмалених, як гиря, ланців,
П’ятами з Трої накивав.
Я давно живу на світі,
Мої твори знають діти,
Всі мене вивчають в школі,
Мої праці й творчу долю.
Я помітив дивну річ,
Думав довго – день і ніч!
Що мої любі дівчата –
Всі жіночні і завзяті,

«Хто найкраща?» - все питають,
Кожна себе вихваляють.
Відео-портрет знімають,
В Інстаграмі викладають.
«Хто ж найкраща» - ось питання,
Для письменника – завдання.
Важко їсти, важко спати –
Бо не можу усе знати.
Наталка й Юнона, Венера й Дідона,
Хто краща – загадка… Напевно, Наталка.
Наталчина врода, як чистая вода,
Розумна, цікава, до інших – ласкава.

Сцена 3 **«Хто на світі всіх гарніша?!»**

Автор Дівчата збираються для вирішення питання.

Дідона: Я прекрасна дівчина – все на мені блищить!

Наталка: А у вас не має, як у мене чорних брів!

Венера: Звабами достойними тішусь гордо я!

Юнона: Зірка я Олімпу, серед богів своя!

разом Жіночки, як квіточки, ягідки смачні!
Суперечки кожен день за титули свої!
Жіночки, як квіточки, ягідки в саду,
Ти, Енею, краще дай пораду нам свою!

Наталка: Дівчата, годі нам сперечатися,
Треба з усім розібратися!

Венера: Дружно зібрати нараду,
Отримати чітку пораду!

Дідона: Як Юноні з Олімпу не впасти,
Венері ціну собі скласти!

Юнона: Дідоні втримати «корону»,
Наталці – піти до салону!

Сцена 4 **«За порадою до творця»**

Автор Дівчата приходять в гості до Котляревського

Вихід дівчат під пісню «Ой там на горі, ой там на крутій»

Наталка: В гості ми прийшли до Вас,

Венера: Щоб спитати в добрий час:

Дідона: Хто на світі всіх гарніша,

Юнона: Добра, ніжна, наймиліша?

Котляревський: Я й не знаю, що сказати,
Важко вас розподіляти!
Знаю, хто вам відповість –
В мене вдома юний гість!

Юнона: От скажи, юначе, чесно
Хто з нас тягне на принцесу,
А можливо, на богиню,
Королеву чи княгиню?!

Учень/Еней Ґвалт не треба спричиняти,
Буду я допомагати!
Коли рік шкільний почався –
Я тоді про вас дізнався!
Час я свій не марнував –
«Енеїду» вдень читав,
Про Наталку добре знаю,
П’єси часто всі читаю!
Хоч ви різні, неважливо, поясню вам зрозуміло:
Чи богиня ти Олімпу, чи проста земна ти жінка.
Вас об’єднує призначення, це і має велике значення:
Стати кожна матерями і коханими жінками.
Є у вас земне бажання й неземне - вічне кохання.
Ти, Юноно, дуже власна, але все одно – прекрасна!

Ти, Венеро, вередлива, хоч чарівна і грайлива.
А Дідона, без зітхання, прагне вічного кохання.
Тільки серед вас усіх – чуйних, гарних і легких,
Протягом всього часу – зберегла свою красу,
Український символ вроди – Ти, Наталко, від природи!

Котляревський: Все одно жінки прекрасні,
Не секрет. Для всіх все ясно!

Наталка: Нам тепер аж легше стало

Венера: Скоро ранок, часу мало!

Дідона: Дякуємо, тобі, Енею!

Юнона: За твою вагому думку!

Котляревський: А для кращого навчання –
Ми залишимо вітання!

Сцена 5 «Наталка Полтавка і Возний»

Пісня Наталки «Свою Україну люби»

Наталка Сонце сходить вранці рано,
Світить гарно дуже,
Розквітає рута-м'ята,
Морква-помідори,
Женихів кругом багато,
Та усі - потвори!
Де мій сокіл, я питаю,
Мій Петро коханий?
Бо без нього борщ скисає
І картопля в'яне...
Таргани по всій оселі,
Як в романі Кафки –
Отаке життя веселе
В дівчини-полтавки!
Женихів отих докука

Душу мені марить...

Прислухається. Чути стук у двері.

Знову хтось у двері стука –

Це пан Возний, мабуть...

Возний Благоденственного і мирного пребиванія! *(В сторону)* Удобная оказія предстала зділати о собі предложеніє на самоті

Наталка (кланяясь) Здорові були, добродію, пане возний!

Возний "Добродію"! "Добродію"! Я хотів би, щоб ти звала мене — теє-то як його — не вишепом'янутим ім'ярек.

Наталка Я вас зову так, як все село наше величає, шануючи ваше письменство і розум.

Возний Не о сем, галочко, — теє-то як його — хлопочу я, но желаю із медових уст твоїх слишати умилительноє названіє, сообразноє моєму чувствію.

О ти, мой рай!

Не в состоянії поставить на вид тобі сили любві моей. Когда би я іміл — теє-то як його — столько язиков, сколько артикулов в Статуті ілі сколько зап'ятих в Магдебурзьком праві, то і сих не довліло би навосхваленіє ліпоти твоєй

Наталка Бог з вами, добродію! Що ви говорите! Я річі вашей в толк собі не возьму.

Возний Лукавиш — теє-то як його — моя галочко! і добре все розумієш. Ну, коли так, я тобі коротенько скажу: я тебе люблю і женитись на тобі хочу

Наталка Гріх вам над бідною дівкою глумитися; чи я вам рівня? Ви пан, а я сирота; ви багатий, а я бідна; ви возний, а я простого роду; та й по всьому я вам не під пару.

Возний Ізложенниї в ответних річах твоїх резони суть — теє-то як його — для любові ничтожні. Уязвленное частореченною любовію серце, по всім божеським і чоловіческим законам, не взираєть ні на породу, ні на літа, ні на состояніє. Оная любов все — теє-то як його — ровняєть. Рци одно слово: "Люблю вас, пане возний!" — і аз, вишеупом'янутий, виконаю присягу о вірном і вічном союзі з тобою.

Наталка У вас єсть пословиця: "Знайся кінь з конем, а віл з волом"; шукайте собі, добродію, в городі панночки; чи там трохи єсть суддівен, писарівен і гарних попівен? Любую вибирайте... Ось підіть лиш в неділю або в празник по Полтаві, то побачите таких гарних, що і розказати не можна.

Возний Бачив я многих — і ліпообразних, і багатих, но серце моє не імієть — теє-то як його — к ним поползновенія. Ти одна заложила ему позов на вічнії роки, і душа моя єжечасно волаєть тебе і послі нишпорной даже години.

Наталка Воля ваша, добродію, а ви так з-письменна говорите, що я того і не зрозумію; та і не вірю, щоб так швидко і дуже залюбитись можна.

Возний Не віриш? Так знай же, що я тебе давно уже — теє-то як його — полюбив, як тілько ви перейшли жити в нашеє село. Скажи, говори, отвічай, ответствуй, могу лі бить — теє-то як його — мужем пристойним і угодним душі твоєй і тілу?

Наталка Так, добродію, пане возний! Перестаньте жартовати надо мною, безпомощною сиротою. Моє все багатство єсть моє добре ім'я; через вас люди начнуть шептати про мене, а для дівки, коли об ній люди зашепчуть... дуже погано…

підносить гарбуза

Звук фотоапарат - перетворення

Учень/Еней І насниться таке в ніч,
Світ навчання – складна річ!
Точно знаю - все одно
Треба скласти ДПА-ЗНО!

Ведуча 1 Тож вчіть, вивчайте своє. Вчіть прекрасну нашу мову. Читайте твори класиків української літератури

Ведуча 2 Ми горді, що ми українці!

Ведуча 1 Одна від Заходу й до Сходу, володарка земель і вод –
Ніхто не ділить хай народу, бо не поділиться народ.

Ведуча 2 Нехай ніхто не половинить, твоїх земель не розтина,
Бо ти єдина, Україно, бо ти на світі в нас одна.

Пісня учнів 8 клас *«Слава Україні! Героям слава! Смерть ворогам!»*

Ведуча 1 Дякуємо учням за виступ. На цьому наш захід завершено

Ведуча 2 Дякуємо за увагу!

Ведуча 1 Слава Україні! Героям слава!

Ведуча 2 Слава нації! Смерть ворогам! Україна – понад усе!

Використані джерела:

1. Белеля О.А. «Між нас тобі, поете, вічно жити!» : Сценарій заходу – Електронний ресурс / Режим доступу: https://www.ukrlib.com.ua/books/printit.php?tid=1054
2. Біля тополі … Пісня – Електронний ресурс / Режим доступу: https://www.pisni.org.ua/songs/6291151.html
3. Кава Люся. Слава Україні!...: Пісня – Електронний ресурс / Режим доступу: https://pisni.ua/liusia-kava-narodna
4. Колісниченко Н.М. «Будеш, батьку, панувати!...» / Сценарій заходу: Електронний ресурс / Режим доступу: https://naurok.com.ua/scenariy-zahodu-z-ukra-nsko-literaturi-budesh-batku-panuvati-za-tvorchistyu-i-p-kotlyarevskogo-271297.html
5. Котляревський І.П. Натака Полтавка: П’єса: – Електронний ресурс / Режим доступу: https://www.ukrlib.com.ua/books/printit.php?tid=1054
6. Соловій Христина. Хто, як не ми… Пісня – Електронний ресурс / Режим доступу: https://www.pisni.org.ua/songs/8332807.html